

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. М.І. Пирогова

“Затверджено”
на методичній нараді
кафедри медичної реабілітації
та медико-соціальної експертизи
Завідувач кафедри
проф. Колісник П.Ф.

« 30 » 08 2019 р.

МЕТОДИЧНА ВКАЗІВКА
для лікарів-інтернів

Навчальна дисципліна	Фізіотерапія, курортологія
Тема заняття №5	Естетотерапія, фітотерапія, фаунотерапія, метало- та мінералотерапія, як методи фізіотерапевтичного лікування у дітей, дорослих та осіб похилого віку на амбулаторному, стаціонарному та санаторно-курортному етапах. Підсумкове заняття. Залік.
Курс	Інтернатура

Вінниця

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Головною метою соціального розвитку в кожній державі є збереження здоров'я населення, попередження розвитку хвороб та інвалідності, адже в системі загальнолюдських цінностей саме здоров'я має першочергове значення.

В останні роки спостерігається тенденція до зростання захворювань, які призводять до зменшення тривалості життя, смертності, інвалідності, травматизму, а також погіршення умов праці, проживання в екологічно неблагополучних зонах є об'єктивними факторами, що потребують рішучих неординарних кроків, спрямованих на збереження здоров'я населення. В цьому переліку проведення комплексу заходів з медичної реабілітації для підтримки на необхідному рівні якості життя пацієнтів з хронічним перебігом захворювань, після перенесених хвороб, інвалідів, дітей-інвалідів, осіб похилого і старечого віку має пріоритетне значення.

Зростання кількості хворих та інвалідів в Україні відбувається на фоні скорочення чисельності населення та його старіння. В Україні налічується близько 3 млн. інвалідів і 12 млн. пенсіонерів та хворих із хронічним перебігом захворювання (Концепція Державної цільової програми "Медична реабілітація" на 2011-2015 роки, затверджена розпорядженням КМУ).

У зв'язку з цим захворюваність та інвалідність населення та забезпечення умов ефективного і раннього повернення хворих та інвалідів до повноцінного життя, досягнення якості життя є найважливішою медико-соціальною проблемою сучасного суспільства.

Основні показники захворюваності та інвалідності населення України нині зумовлені зростанням захворюваності, погіршенням соціально-економічних умов життя та екологічної ситуації, зменшенням доступності та якості медичної допомоги.

У зв'язку з проведенням масштабних реорганізаційних змін у системі охорони здоров'я зростає роль взаємодії лікарів реабілітаційного профілю із лікарями первинної ланки з метою систематичного підвищення їх знань з питань підвищення якості лікування хворих не тільки лікарськими засобами але й фізичними методами лікування.

Таким чином, для підвищення якості реабілітації крім належного фінансового і матеріально-технічного забезпечення та удосконалення нормативно-правової бази необхідне якісне кадрове, наукове і інформаційне забезпечення реабілітаційного процесу.

Проведення підготовки лікарів-інтернів з реабілітації за темою «Медична реабілітація» має за мету удосконалення теоретичних знань та практичних

навичок майбутніх лікарів у галузі комплексної реабілітації хворих та інвалідів у обсязі, необхідному для вирішення питань медичної, психолого-педагогічної, фізичної, професійної, трудової, фізкультурно-спортивної, соціальної та побутової реабілітації хворих та інвалідів на рівні, відповідному сучасним вимогам науки і практики.

Серед усіх складових комплексної реабілітації медична реабілітація посідає провідне місце і має домінуюче значення, в зв'язку з чим у програмі основна увага приділена плануванню і проведенню медичній реабілітації.

Медична реабілітація – це комплекс заходів, які проводяться на стаціонарному, поліклінічному, санаторному та побутовому етапах лікування хворих, спрямованих на виявлення та зміцнення компенсаторних механізмів організму пацієнтів, відновлення працездатності, здатності до самообслуговування, повернення до активного життя та попередження інвалідності.

Реабілітація – це багатогранний процес відновлення здоров'я людини. Разом з медичною реабілітацією проводяться інші форми реабілітації: психологічну, педагогічну, соціально-економічну, професійну, побутову. Фізична реабілітація – складова частина медичної, соціальної і професійної реабілітації, система заходів щодо відновлення або компенсації фізичних можливостей та інтелектуальних здібностей, підвищенню функціонального стану організму, поліпшення фізичних якостей, психоемоційної стійкості та адаптаційних резервів організму людини засобами і методами фізичної культури, елементів спорту і спортивної підготовки, масажу, фізіотерапії та природних факторів.

Пріоритетним напрямом медичної реабілітації є комплексне та системне застосування методик реабілітації при перебуванні хворих на госпітальному етапі, в спеціалізованих реабілітаційних центрах (лікарнях) та реабілітаційних відділеннях санаторно-курортних закладів, при амбулаторно-поліклінічному і побутовому періоді лікування.

Первинною ланкою у функціонуванні системи медичної реабілітації є лікарі загальної практики – сімейні лікарі, які надають у амбулаторно-поліклінічних або домашніх умовах тривалу медичну допомогу відповідно до потреб пацієнтів, у тому числі при гострих та хронічних захворюваннях, забезпечують медичний супровід хворих на різних етапах реабілітації. Лікарі, які надають медичну допомогу на вторинному та третинному рівнях також повинні бути обізнані в основних питаннях медичної реабілітації та медико-соціальної експертизи

Представлена навчальна програма складена згідно з Типовим навчальним планом і програмою спеціалізації (інтернатури) випускників вищих медичних закладів освіти III-IV рівня акредитації, затверджених МОЗ у 2006 р. та Наказів МОЗ України №81 від 23.02.2005, №621 від 21.11.2005р., №98 від 01.03.2005р.

Фізіотерапія – розділ медицини і науки, що займається вивченням впливу на організм природних і преформованих фізичних чинників і використанням їх з метою профілактики, лікування і реабілітації.

Фізіотерапія є невід'ємною частиною комплексного лікування та оздоровлення хворих і інвалідів. Раціональне використання фізіотерапевтичних чинників підвищує ефективність лікування, сприяє швидшому відновленню або компенсації порушених хворобою функцій організму, перешкоджає розвитку ускладнень хвороб, зменшує побічну дію ліків. Оволодіння теоретичними знаннями, практичними навичками та професійними вміннями в галузі фізіотерапії дозволить лікарям проводити ефективне комплексне лікування і медичну реабілітацію хворих з різними нозологічними формами захворювань і інвалідів.

Науково-технічний прогрес у практиці охорони здоров'я сприяє виникненню нових лікувальних апаратів, удосконаленню методів фізіотерапії, які широко використовуються в лікуванні хворих.

Курортологія – це розділ медицини з вивчення природних лікувальних факторів (кліматичних, бальнеологічних тощо), їх впливу на організм людини і застосування з лікувально-профілактичною метою в умовах курорту.

Оскільки предметом вивчення фізіотерапії та курортології є застосування при різних захворюваннях фізіотерапевтичних та природних лікувальних факторів, вони є невід'ємним продовженням формування медичних працівників як кваліфікованих спеціалістів, та має ґрунтуватись на вивченні основ клінічних (терапія, хірургія, дитячі хвороби та ін.), фундаментальних (анатомія, фізіологія) та загальнотеоретичних дисциплін (фізика, хімія, біологія).

За час, передбачений учбовим планом, інтерни можуть ознайомитися з теоретичними основами реабілітації, фізіотерапії та курортології: основними принципами організації служби медичної реабілітації, фізіотерапії та курортології, концепцією наслідків хвороби, способами оцінки функціональних можливостей організму, з урахуванням анатоμο-фізіологічних особливостей організму. Передбачається вивчення використання основних реабілітаційних методів і засобів відповідно до виявлених порушень у різних категорій хворих.

Заняття №5

Тема: Естетотерапія, фітотерапія, фаунотерапія, метало- та мінералотерапія, як методи фізіотерапевтичного лікування у дітей, дорослих та осіб похилого віку на амбулаторному, стаціонарному та санаторно-курортному етапах. Підсумкове заняття. Залік.

(загальна тривалість заняття - 7,2 год., з них 2 години семінар по темі заняття)

Практичне заняття – Естетотерапія, фітотерапія, фаунотерапія, метало- та мінералотерапія, як методи фізіотерапевтичного лікування у дітей, дорослих та осіб похилого віку на амбулаторному, стаціонарному та санаторно-курортному етапах. Підсумкове заняття. Залік.

Семінар – Естетотерапія, фітотерапія, фаунотерапія (апітерапії, лікування зміїним ядом, пантами, ведмежою та бичачою жовчю, кумисотерапія, гірудотерапія тощо), метало- та мінералотерапія, як методи фізіотерапії, фармакологічного, санаторно-курортного лікування, принципи індивідуального підбору, розробки та своєчасної корекції поетапної багаторівневої програми медичної реабілітації з урахуванням вікових і гендерних особливостей супутньої патології, наявних факторів ризику, проведеного попереднього та планового лікування та реабілітації. Роль багаторівневої медичної реабілітації у формуванні та прискоренні відновлювальних механізмів з метою індукування, подовження ремісії хронічних захворювань, одужання, збільшення рівня здоров'я або профілактики загострень, ускладнень та інвалідності. Основні причини, фактори та механізми формування соматичної та психосоматичної патології, особливості перебігу у дорослих та дітей, осіб похилого віку, принципи ранньої діагностики, лікування та медичної реабілітації, профілактика ускладнень та інвалідності.

Індивідуальна робота з інтерном, клінічний розбір хворих, робота в відділенні реабілітації.

Місце проведення: учбова аудиторія, кабінет лікаря, кабінет фізіотерапії, бальнеологічне відділення, зал лікувальної фізкультури, кабінет психотерапії.

1. Актуальність теми: Знання основ реабілітації, фізіотерапевтичного та санаторно-курортного лікування є одним з важливих компонентів лікування та попередження захворювань у дітей, дорослих та осіб похилого віку на амбулаторному, стаціонарному та санаторно-курортному етапах в практичній діяльності лікаря.

2. Навчальні цілі заняття:

- 2.1. Інтерн повинен знати основи реабілітації, фізіотерапевтичного та санаторно-курортного лікування у дітей, дорослих та осіб похилого віку на амбулаторному, стаціонарному та санаторно-курортному етапах.
- 2.2. Інтерн повинен знати основи для підбору програм реабілітації у дітей, дорослих та осіб похилого віку на амбулаторному, стаціонарному та санаторно-курортному етапах.
- 2.3. Інтерн повинен вміти скласти план та провести реабілітаційні заходи за допомогою існуючих методів фізичного, фізіотерапевтичного, санаторно-курортного лікування у дітей, дорослих та осіб похилого віку на амбулаторному, стаціонарному та санаторно-курортному етапах.
- 2.4. Інтерн повинен навчитися правильно складати програми реабілітації та відновного лікування у дітей, дорослих та осіб похилого віку на амбулаторному, стаціонарному та санаторно-курортному етапах.
- 2.5. Інтерн повинен опанувати спеціальні методи медичної реабілітації, дієтичного, фізіотерапевтичного та санаторно-курортного лікування у дітей, дорослих та осіб похилого віку на амбулаторному, стаціонарному та санаторно-курортному етапах.
- 2.6. Інтерн повинен знати основи та вміти застосовувати в практичній діяльності фітотерапію, розуміти принципи індивідуального підбору, розробки та своєчасної корекції поетапної багаторівневої програми медичної реабілітації з урахуванням вікових і гендерних особливостей супутньої патології, наявних факторів ризику, проведеного попереднього та планового лікування та реабілітації.
- 2.7. Інтерн повинен знати основи та вміти застосовувати в практичній діяльності естетотерапію, метало- та мінералотерапію, як методи фізіотерапії, розуміти принципи індивідуального підбору, розробки та своєчасної корекції поетапної багаторівневої програми медичної реабілітації з урахуванням вікових і гендерних особливостей супутньої патології, наявних факторів ризику, проведеного попереднього та планового лікування та реабілітації.
- 2.8. Інтерн повинен знати основи та вміти застосовувати в практичній діяльності фаунотерапію (апітерапії, лікування зміїним ядом, пантами, ведмежою та бичачою жовчю, кумисотерапія, гірудотерапія тощо), як методи фізіотерапії, розуміти принципи індивідуального підбору, розробки та своєчасної корекції поетапної багаторівневої програми медичної реабілітації з урахуванням вікових і гендерних особливостей супутньої патології, наявних факторів ризику, проведеного попереднього та планового лікування та реабілітації.

- 2.9. Інтерн повинен вміти проводити підбір та індивідуальну корекцію дієтичного харчування та ЛФК, опанувати навички та практичні вміння щодо розробки реабілітаційних програм на основі фармакологічних, фізіотерапевтичних засобів, природних факторів впливу.
- 2.10. Інтерн повинен розуміти роль багаторівневої медичної реабілітації у формуванні та прискоренні відновлювальних механізмів з метою індукування, подовження ремісії хронічних захворювань, одужання, збільшення рівня здоров'я або профілактики загострень, ускладнень та інвалідності.
- 2.11. Інтерн повинен знати основні причини, фактори та механізми формування соматичної та психосоматичної патології, особливості перебігу у дорослих та дітей, осіб похилого віку, застосовувати на практиці принципи ранньої діагностики, лікування та медичної реабілітації з метою профілактики ускладнень та інвалідності.

3. Організаційна структура заняття.

3.1. Ввідна частина - 15 хвилин

Перекличка, інструктаж викладача перед самостійною роботою.

3.2. Самостійна робота інтернів - 120 хвилин.

Інтерни проводять курування хворих у фізіотерапевтичному, реабілітаційному відділеннях, залі ЛФК, на консультативному прийомі хворих.

3.3. Перевірка та оцінка викладачем самостійної роботи інтернів – 45 хвилин.

Проводиться на підставі співбесіди з кожним інтерном та вивчення оформленої ним документації. Звертається особлива увага на відповідність виявлених змін в стані хворого поставленому діагнозу, вірність формулювання діагнозу, лікувальну тактику, адекватність призначеного лікування, реабілітації та додаткового обстеження хворого.

3.4. Клінічний розбір хворого разом з викладачем. – 45 хвилин.

Оцінюються практичні навички інтернів по збору анамнезу, об'єктивному обстеженню, інтерпретації даних додаткових методів обстеження, вмінню призначити лікування, скласти план диспансерного спостереження, медичної, соціальної, трудової, психологічної реабілітації.

3.5. Семінар по темі заняття – 90 хвилин.

Проводиться фронтальне опитування інтернів, перевіряється рівень самостійної теоретичної підготовки, розглядаються питання винесені на семінарське заняття, зачитуються реферативні повідомлення інтернів.

3.6. Завдання на наступний день – 10 хвилин.

4. Основні питання, що підлягають вивченню на семінарському занятті:

- 1) Естетотерапія як метод фізіотерапії, санаторно-курортного лікування, покази, протипоказання, принципи індивідуального підбору, розробки та своєчасної корекції поетапної багаторівневої програми медичної реабілітації з урахуванням вікових і гендерних особливостей супутньої патології, наявних факторів ризику, проведеного попереднього та планового лікування та

реабілітації на амбулаторному, стаціонарному та санаторно-курортному етапах.

- 2) Фітотерапія, як метод лікування, покази, протипоказання, принципи індивідуального підбору, розробки та своєчасної корекції поетапної багаторівневої програми медичної реабілітації з урахуванням вікових і гендерних особливостей супутньої патології, наявних факторів ризику, проведеного попереднього та планового лікування та реабілітації на амбулаторному, стаціонарному та санаторно-курортному етапах.
- 3) Фаунотерапія (апітерапія, лікування зміїним ядом, пантами, ведмежою та бичачою жовчю, кумисотерапія, гірудотерапія тощо) як метод фізіотерапії, санаторно-курортного лікування, покази, протипоказання, принципи індивідуального підбору, розробки та своєчасної корекції поетапної багаторівневої програми медичної реабілітації з урахуванням вікових і гендерних особливостей супутньої патології, наявних факторів ризику, проведеного попереднього та планового лікування та реабілітації на амбулаторному, стаціонарному та санаторно-курортному етапах.
- 4) Металотерапія та мінералотерапія, як метод фізіотерапії, санаторно-курортного лікування, покази, протипоказання, принципи індивідуального підбору, розробки та своєчасної корекції поетапної багаторівневої програми медичної реабілітації з урахуванням вікових і гендерних особливостей супутньої патології, наявних факторів ризику, проведеного попереднього та планового лікування та реабілітації на амбулаторному, стаціонарному та санаторно-курортному етапах.
- 5) Роль багаторівневої медичної реабілітації у формуванні та прискоренні відновлювальних механізмів з метою індукування, подовження ремісії хронічних захворювань, одужання, збільшення рівня здоров'я або профілактики загострень, ускладнень та інвалідності.
- 6) Відновлення після хірургічних втручань та наслідків ускладнень декомпенсованої соматичної патології. Основні причини, фактори та механізми формування соматичної та психосоматичної патології, особливості перебігу у дорослих та дітей, осіб похилого віку, принципи ранньої діагностики, лікування та медичної реабілітації, профілактика ускладнень та інвалідності.
- 7) Принципи індивідуального підбору, розробки та своєчасної корекції поетапної багаторівневої програми медичної реабілітації з урахуванням вікових і гендерних особливостей супутньої патології, наявних факторів ризику, проведеного попереднього та планового лікування та реабілітації.
- 8) Підбір та індивідуальна корекція дієтичного харчування та ЛФК, розробка реабілітаційних програм на основі фармакологічних, фізіотерапевтичних засобів, природних факторів впливу при захворюваннях шкіри, нервової, сечостатевої системи, функціональних та психосоматичних розладах,
- 9) Підготовка до оперативних втручань та реабілітація після хірургічного лікування, травм та перенесених захворювань.
- 10) Роль багаторівневої медичної реабілітації у формуванні та прискоренні відновлювальних механізмів з метою індукування, подовження ремісії

хронічних захворювань, одужання, збільшення рівня здоров'я або профілактики загострень, ускладнень та інвалідності.

- 11) Відновлення після хірургічних втручань та наслідків ускладнень декомпенсованої соматичної патології.
- 12) Основні причини, фактори та механізми формування соматичної та психосоматичної патології, особливості перебігу у дорослих та дітей, осіб похилого віку, принципи ранньої діагностики, лікування та медичної реабілітації, профілактика ускладнень та інвалідності.

2. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК (ОВОЛОДІННЯ МЕТОДИКАМИ)

- 1) Організація роботи фізіотерапевтичного відділення (кабінету)
- 2) Основні прийоми масажу, мануальної терапії
- 3) Методики, покази та протипоказання до рефлексотерапії при різних захворюваннях
- 4) Організація лікувального харчування
- 5) Покази та протипоказання до застосування фізіотерапевтичних процедур
- 6) Заходи по модифікації стилю життя: режим, дієта, фізична активність
- 7) Раціональне працевлаштування (трудова реабілітація).
- 8) Електролікування: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 9) Гальванізація: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 10) Електрофорез: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 11) Електроелімінація: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 12) Електроаналгезія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 13) Електропунктура: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 14) Електросон: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 15) Діадинамотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 16) Ампліпульстерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 17) Інтерференцтерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 18) Флюктуорізація: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 19) Електростимуляція: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 20) Дарсонвалізація: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 21) Індуктотермія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 22) УВЧ-терапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 23) НВЧ-терапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 24) франклінізація: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 25) Магнітотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 26) Аерозольтерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 27) Аероіонотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 28) Електроаерозоль терапія: : види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 29) Світлолікування: : види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.

- 30) Інфрачервоне випромінювання: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 31) Видиме випромінювання: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 32) Ультрафіолетове опромінення: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 33) Лазеротерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 34) Вібротерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 35) Баротерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 36) Ультразвукова терапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 37) Масаж (класичний, рефлекторний, гідромасаж, пневмомасаж): види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 38) Водолікування (вологі укутування, обливання, обтирання, зрошення) : види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 39) Ванни (прісні, хвойні, гірчичні, скипидарні, трав'яні, вихрові, пінисті, вібраційні, контрастні): види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 40) Душі: пиловий, дощовий, голковий, висхідний, циркулярний, струменевий (душ Шарко), віяловий, шотландський, каскадний.
- 41) Басейни: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 42) Гідроколонотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 43) Лазні (сауна, російська лазня): види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 44) Бальнеотерапія: (зовнішнє і внутрішнє застосування мінеральних вод) : види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 45) Класифікація мінеральних вод, формула Курлова, питне лікування мінеральними водами
- 46) Газові ванни (вуглекислі, кисневі, азотні, перлинні) : види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 47) Мінеральні ванни (хлоридно-натрієві, йодо-бромні, сульфідні) : види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 48) Радонові ванни: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 49) Теплолікування: грязелікування, лікування глиною, парафіном, озокеритом, нафталаном, бішофітом, нагрітим піском: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 50) Кріотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 51) Фітотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 52) Лікування в камерах штучного клімату: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 53) Курортологія: курортографія (бальнеологічні, кліматичні, грязьові курорти).
- 54) Кліматотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 55) Аеротерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 56) Геліотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 57) Таласотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 58) Естетотерапія : види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.

- 59) Сумісність та несумісність фізіотерапевтичних методів лікування.
- 60) Допомога при невідкладних станах: штучне дихання, непрямий масаж серця, зупинка кровотечі, іммобілізація кінцівок і хребта при травмі, промивання шлунка.

3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ЗАЛІКУ

- 1) Загальні питання організації фізіотерапевтичної служби і курортної справи в країні.
- 2) Проблеми та завдання охорони курортних ресурсів.
- 3) Вимоги до фізіотерапевтичних відділень (кабінетів).
- 4) Правила експлуатації та техніка безпеки.
- 5) Вимоги до ведення обліково-звітної документації в ФТВ.
- 6) Механізм дії фізичних факторів, вплив факторів на основні патологічні процеси і функції різних органів і систем організму.
- 7) Принцип детермінізму та оптимальності в терапії фізичними факторами.
- 8) Хронофізіотерапія.
- 9) Психотерапія та медична деонтологія при лікуванні фізичними та курортними факторами.
- 10) Принцип поєднання і послідовності застосування фізичних факторів і процедур.
- 11) Апаратура, яка використовується у фізіотерапії і її технічні можливості.
- 12) Техніка проведення процедур, техніка безпеки при роботі з фізичної апаратурою.
- 13) Причини виникнення патологічних процесів, механізми їх розвитку та клінічні прояви.
- 14) Оцінка показників загальних та функціональних методів обстеження хворих, які направляються на лікування фізичними та курортними факторами.
- 15) Основні клінічні симптоми і синдроми захворювань, при яких використовується фізіотерапія.
- 16) Принципи використання фізичних чинників для профілактики захворювань і реабілітації хворих, в тому числі диспансерної групи.
- 17) Показання та протипоказання до використання фізичних факторів.
- 18) Правила призначення фізіотерапевтичних процедур.
- 19) Організація роботи фізіотерапевтичного відділення (кабінету)
- 20) Основні прийоми масажу, мануальної терапії
- 21) Методики, покази та протипоказання до рефлексотерапії при різних захворюваннях
- 22) Організація лікувального харчування
- 23) Покази та протипоказання до застосування фізіотерапевтичних процедур
- 24) Заходи по модифікації стилю життя: режим, дієта, фізична активність
- 25) Рациональне працевлаштування (трудова реабілітація).
- 26) Електролікування: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 27) Гальванізація: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 28) Електрофорез: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.

- 29) Електроелімінація: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 30) Електроаналгезія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 31) Електропунктура: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 32) Електросон: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 33) Діадинамотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 34) Ампліпульстерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 35) Інтерференцтерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 36) Флюктуоризація: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 37) Електростимуляція: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 38) Дарсонвалізація: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 39) Індуктотермія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 40) УВЧ-терапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 41) НВЧ-терапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 42) франклінізація: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 43) Магнітотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 44) Аерозольтерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 45) Аероіонотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 46) Електроаерозоль терапія: : види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 47) Світлолікування: : види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 48) Інфрачервоне випромінювання: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 49) Видиме випромінювання: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 50) Ультрафіолетове опромінення: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 51) Лазеротерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 52) Вібротерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 53) Баротерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 54) Ультразвукова терапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 55) Масаж (класичний, рефлексорний, гідромасаж, пневмомасаж): види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 56) Водолікування (вологі укутування, обливання, обтирання, зрошення) : види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 57) Ванни (прісні, хвойні, гірчичні, скипидарні, трав'яні, вихрові, піністі, вібраційні, контрастні): види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 58) Душі: пиловий, дощовий, голковий, висхідний, циркулярний, струменевий (душ Шарко), віяловий, шотландський, каскадний.
- 59) Басейни: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 60) Гідроколонотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 61) Лазні (сауна, російська лазня): види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 62) Бальнеотерапія: (зовнішнє і внутрішнє застосування мінеральних вод) : види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.

- 63) Класифікація мінеральних вод, формула Курлова, питне лікування мінеральними водами
- 64) Газові ванни (вуглекислі, кисневі, азотні, перлинні) : види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 65) Мінеральні ванни (хлоридно-натрієві, йодо-бромні, сульфідні) : види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 66) Радонові ванни: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 67) Теплолікування: грязелікування, лікування глиною, парафіном, озокеритом, нафталаном, бішофітом, нагрітим піском: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 68) Кріотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 69) Фітотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 70) Лікування в камерах штучного клімату: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 71) Курортологія: курортографія (бальнеологічні, кліматичні, грязьові курорти).
- 72) Кліматотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 73) Аеротерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 74) Геліотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 75) Таласотерапія: види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 76) Естетотерапія : види, механізм дії, методики, покази, протипоказання.
- 77) Реабілітація: основні поняття, її міжгалузевий характер.
- 78) Медична реабілітація: визначення, головні напрями, мета і завдання
- 79) Особливості організації та проведення медичної реабілітації на санаторно-курортному етапі.
- 80) Фітотерапія в практиці лікаря.
- 81) Апаратна фізіотерапія практиці лікаря.
- 82) Сумісні і несумісні фізіотерапевтичні процедури.
- 83) Застосування бальнеотерапії в медичній практиці.
- 84) Застосування рефлексотерапії в медичній практиці.
- 85) Електролікування. Його основні види. Показання і протипоказання.
- 86) Основні природні лікувально-оздоровчі фактори. Їх використання в практичній медицині.
- 87) Походження та різновиди лікувальних пелоїдів (грязей). Вплив лікувальних грязей на організм людини.
- 88) Вплив мінеральних вод на організм людини.
- 89) Основи санаторно-курортного відбору та лікування. Вплив основних факторів клімату на організм людини.
- 90) Основні комплекси ЛФК. Показання, протипоказання, методика застосування. Основні види та механізми дії фізичних вправ; засоби ЛФК, методичні принципи кінезотерапії та дозування фізичних навантажень; основні принципи тренування.

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Наочні: рентгенограми, дослідження МРТ, ЕКГ, безпосередня демонстрація важких клінічних випадків.

Практичні методи: курування хворого, складання індивідуальної програми реабілітації, рецептура фізіотерапевтичних процедур.

Інтерактивні методи: метод кейсів, метод мозкового штурму, метод конкуруючих груп, метод кооперативних груп, метод тренінгів, метод проєктів.

5. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється на семінарському занятті відповідно до конкретних цілей теми, а також під час індивідуальної роботи викладача з інтерном для тих тем, які інтерни опрацьовують самостійно та які не входять до плану аудиторних занять. Рекомендується застосовувати види об'єктивного (стандартизованого) контролю теоретичної підготовки інтернів.

Оцінки "ВІДМІННО" заслуговує інтерн, який виявляє всебічні і глибокі знання з програмного матеріалу, вміє вільно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоює основну і знайомий з додатковою літературою, який тісно пов'язує теоретичні поняття з практикою.

Оцінки "ДОБРЕ" заслуговує інтерн, який виявляє повне знання програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоює основну літературу, рекомендовану в програмі, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навичками і технікою їх виконання.

Оцінки "ЗАДОВІЛЬНО" заслуговує інтерн, який виявляє знання основного програмного матеріалу, але не засвоїв його деталей, допускав неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмного матеріалу і відчуває труднощі у виконанні практичних навичок.

Оцінки "НЕЗАДОВІЛЬНО" заслуговує інтерн, який виявляє пропуски в знаннях основного програмного матеріалу, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ (ТЕМИ РЕФЕРАТИВ)

1. Основні методи фізіотерапевтичного лікування.
2. Покази та протипоказання для фізіотерапевтичного лікування.
3. Дієтотерапія як метод лікування в практичній медицині.
4. Застосування немедикаментозних методів лікування в сучасній медичній практиці.
5. Сучасні немедикаментозні підходи до лікування.
6. Післяопераційні ускладнення: профілактика, лікування реабілітація.
7. Профілактика гнійних ускладнень у контингентів ризику.
8. Профілактика ускладнень терапії кортикостероїдами та НПЗП.
9. Консультування пацієнтів з питань харчування, фізичної активності, модифікації стилю життя.
10. Показання, протипоказання до проведення процедур гальванізації та електрофореза лікарських речовин. Помилки в призначенні лікаря.
11. Санаторно-курортне лікування ортопедичних хворих.
12. Основи остеопатичних методів лікування.

- 13.Методи мануального впливу при найбільш розповсюджених захворюваннях в сучасній медицині.
- 14.Показання, протипоказання до проведення процедур фототерапії. Помилки в призначенні лікаря.
- 15.Показання, протипоказання до проведення процедур спелеотерапії. Помилки в призначенні лікаря.
- 16.Показання, протипоказання до проведення процедур бальнеотерапії та гідротерапії. Помилки в призначенні лікаря.
- 17.Основні підходи та методи психотерапевтичного впливу при реабілітації профільних пацієнтів.
- 18.Основні програми ЛФК при реабілітації профільних пацієнтів.
- 19.Профілактика ускладнень при проведенні фізіотерапевтичних процедур.
- 20.Поєднання реабілітаційних програм.
- 21.Реабілітаційні програми як метод подолання резистентності до лікування

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ

Кожен інтерн повинен знати:

- класифікації основних найбільш поширених захворювань, які входять до складу спеціальності;
- останні стандарти та протоколи ведення хворих, згідно наказів, затверджених МОЗ України.
- клінічну симптоматику і патогенез основних захворювань, їх діагностику та лікування;
- основи фармакотерапії, фармакодинаміки основних лікарських засобів, а також ускладнення, що виникають при вживанні ліків, методи їх корекції;
- основи медикаментозної терапії, фізіо-, фітотерапії, ЛФК, показання та протипоказання для санаторно-курортного лікування;
- основи раціонального харчування здорових та хворих людей;
- медико-соціальну експертизу при хворобах, які входять до складу спеціальності;
- диспансерне спостереження за здоровими і хворими, первинну та вторинну профілактику;
- класифікації основних, найбільш поширених гострих станів, які потребують невідкладної допомоги;
- клінічну симптоматику і патогенез гострих станів, які розглядаються при вивченні курсу;
- зміни в даних параклінічного обстеження хворих, які потребують невідкладної допомоги;
- основи заходів першої лікарської допомоги при невідкладних станах: легенево-серцева реанімація, інфузійна терапія, киснева терапія, застосування фармакологічних засобів, транспортування та евакуація;
- ускладнення медикаментозної терапії, фізіо-, фітотерапії, ЛФК, санаторно-курортного лікування, профілактика розвитку цих ускладнень, покази та проти покази до застосування.

Інтерн повинен вміти:

- оперативно отримати інформацію від хворого: обстежити його об'єктивно і сформулювати діагноз відповідно до класифікації;
- призначити необхідне лабораторно-інструментальне дослідження, дати йому оцінку;
- вибрати правильну тактику послідовності необхідних заходів допомоги;
- призначити необхідне лікування;
- визначити показання та заклад для госпіталізації;
- направити хворого на ЛКК, МСЕК;
- проводити реабілітацію хворих в поліклінічних умовах;
- оформити санаторно-курортну карту та інші документи, передбачені законодавством;
- розробити програму реабілітаційних заходів;
- аналізувати результати диспансеризації.

7. ПОРЯДОК ТА ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Контроль здійснюється наступними заходами:

1. Щоденно під час практичного заняття (семінару) з виставленням поточної оцінки в асистентському журналі.
2. Фронтальне опитування по питанням, що виносились на семінарські заняття змістового модулю (вибірково).
3. Практичні заняття, перевірка практичних навичок та професійних вмінь при роботі з пацієнтами.

8. ОБОВ'ЯЗКОВИЙ МІНІМУМ ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ПИТАНЬ, БЕЗ ЗНАНЬ ЯКИХ ІНТЕРН НЕ МОЖЕ ОТРИМАТИ ЗАДОВІЛЬНУ ОЦІНКУ

1. Вміння зібрати анамнез
2. Вміння використовувати об'єктивні методи обстеження
3. Вміння правильно сформулювати діагноз, згідно до сучасної номенклатури
4. Вміння надати невідкладну допомогу при невідкладних станах.
5. Визначити доцільність використання методів фізіотерапії при різних захворюваннях, призначити оптимальний фізіотерапевтичний комплекс.
6. Оцінити перебіг захворювання та ефективність фізичних факторів, визначити можливість виникнення ускладнень під впливом фізичних факторів.
7. Вміти передбачити найближчі та віддалені результати лікування.
8. Вміти впроваджувати в практику нові методи лікування та профілактики фізичними та курортними факторами.
9. Вміти правильно оформляти медичну документацію.
10. Внутрішньошкірне, підшкірне, внутрішньом'язове, внутрішньовенне введення ліків

11. Проводити санітарно-освітню роботу серед пацієнтів і населення.

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Таблиці;
2. Мультимедійні презентації;
3. Набори рентгенограм, результатів МРТ, ЕКГ.

10. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ

Список літератури, яким забезпечена бібліотека ВНМУ ім. М.І.Пирогова
(виділено курсивом)

- Акатов Л.И. – Социальная реабилитация детей с ограниченными возможностями здоровья. "Владос" 2003
- Боголюбов В.М. *Физиотерапия и курортология. – в 3 т. - Бином. – 2008. – 408 с.*
- Гарник Т.П., Бойчук Т.М. Фітоароматерапія у практиці педіатра, лікаря загальної практики - сімейної медицини. Навчальний методичний посібник для лікарів - слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти III - IV рівнів акредитації / Заславский. – 2010. – 112 с.
- Гичев Ю. Ю., Гичев Ю. П. Руководство по биологически активным пищевым добавкам. — М.: Триада-Х, 2001. —232 с.
- Ибатов А.Д., Пушкина С.В. Основы реабилитологии. – М.: Гэотар, - 2007. – 160 с.
- Йотов І. Н. Цілюща глина (її лікувальні властивості) /Пер. з болг. І. Вишниченко. — К.: Глобус, 1991. — 32 с.
- Калугін В.О., Маслянюк В.А., Глубоченко В.Г., Кушнір Л.Д. Фізіотерапія та курортологія. – Чернівці, 1996. – 128 с.
- Катин А.Я., Катина М.А. – Акупунктурная сегментно-зональная вегетотерапия. "Медицинская литература" 2001
- Клиническая физиотерапия /Под ред. В.В.Оржешковского. – К.: Здоров'я, 1984. – 448 с.
- Клячкин Л.М., Виноградова М.Н. Физиотерапия. – М.: Медицина, 1995. – 240 с.
- Комарова Л.А., Благовидова Л.А. Руководство по физическим методам лечения. – М.: Медицина, 1983. – 264 с.
- Крылов А. А., Марченко В. А. Руководство по фитотерапии. — СПб.: Питер, 2000. — 416 с.
- Кузьмина К.А.. Лечение пчелиным медом и ядом. – К., 1992. – 96 с.
- Кукушкина Т.Н. - Руководство по реабилитации больных, частично утративших трудоспособность.
- Курортна реабілітація потерпілих від Чорнобильської катастрофи / За ред. проф. С. В. Івасівки, В. Н. Корзуна, Г. І. Стеценка. — К.: Здоров'я, 1987. — 142 с.

- Лещинский А. Ф., Улащиков С. С. Комплексное использование лекарственных средств и физических факторов при различной патологии. — К.: Здоровья, 1989. — 240 с.
- Лисовский В.А. Комплексная профилактика заболеваний и реабилитация больных и инвалидов. — М. 2004, - 320 с.
- Лобода М. В. Основы курортологии / М. В. Лобода, Э. А. Колесник. — К.: Изд. Куприянова, 2003. — 512 с.
- Мавродий В.М. Физиотерапевтические средства: дозирование, ошибки назначения, рецептура (справочник). — Одесса: Олимпия, 1993. — 101 с.
- Мачерет Е.Л., Самосюк И.З. - *Руководство по рефлексотерапии. "Вища школа" 1994*
- *Медико-социальная экспертиза при заболеваниях внутренних органов / В.И. Денисюк, Е.В. Олейник, Г.И. Мелащенко. — Учебное пособие, Винница, 1993.*
- *Медицинская реабилитация в терапии: Рук. для студ. И врачей / В. Н. Сокрут, В. Н. Казаков, Е. С. Поважная, И. Р. Швиренко и др.; Под ред. В. Н. Сокрута, В. Н. Казакова. — Донецк: ОАО "УкрНТЭК", 2001. — 1076 с.*
- Наказ МОЗ України від 06.02.2008 № 56 «Клінічний протокол санаторно-курортного лікування».
- *Немедикаментозное лечение в клинике внутренних болезней / К. Д. Бабов, М. А. Блиндер, Н. Н. Богданов и др. — К.: Здоровья, 1995. — С. 300.*
- *Немедикаментозные методы лечения в клинике внутренних болезней / Под ред. Серебриной Л.А. — К., Здоровье, 1993. — 240 с.*
- *Общепрактическая и семейная медицина/ Под ред. М.М. Кохена; Пер. с нем. М.В. Дорошко и др. — Мн.: Беларусь, 1997. — 618 с.*
- *Оздоровительное и диетическое питание: Цикл лекций /Под ред. В. И. Циприяна. — К.: Логос, 2001. — 336 с.*
- Омелянець С. М., Омецинський Б. Ф., Романенко В. І. Концептуальні засади розвитку санаторно-курортної справи в Україні // Укр. бальнеол. журн. — 2002. — № 3. — С. 20–26.
- *Організація первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини в Україні: сучасний стан та нормативно-правові документи, що регламентують роботу сімейних лікарів. Довідник-посібник для лікарів загальної практики – сімейної медицини / О.І.Висоцька, Ю.В.Вороненко, Н.Г.Гойда та ін. — К.: Софія-А, 2001. — 112 с.*
- Пономаренко Г. Н. Синдромно-патогенетический поход — стратегия развития физиотерапии в XXI в. // *Мед. реабилитация, курортология, физиотерапия.*—2000.— №1. — С. 7–9.
- Про затвердження Загального положення про санаторно-курортний заклад: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 липня 2001 р. № 805. — <http://www.nau.kiev.ua>
- Про затвердження Критеріїв державної акредитації санаторно-курортних закладів України: Наказ МОЗ України № 167 від 08.05.2002 р. // 3б. норм.-прав. док. з охорони здоров'я. — 2002. — Трав. — С. 16–56.
- Про курорти: Закон України від 5 жовтня 2000 р. №2026-III // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 50. — С. 435–459.

- Про санаторно-курортне лікування: Наказ МОЗ України № 102/13 від 11.05.2000 р. — <http://www.nau.kiev.ua>
- Про утворення Державного департаменту з питань діяльності курортів: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 травня 2001 р. № 425.
- Техника и методика физиотерапевтических процедур (справочник) / В.М. Боголюбов [и др.]; подобщ. ред. В.М. Боголюбова. - М.: Издательство Филиал ОАО «ТОТ», 2009 – 408 с.
- Улащик В.С. Физиотерапия. Универсальная медицинская энциклопедия /В.С. Улащик. – Мн.: Книжный Дом, 2008. – 640 с.
- Улащик В.С., Лукомский И.В. Общая физиотерапия: Учебник. – Мн., 2003. – 520 с
- Ушаков А.А. Практическая физиотерапия./А.А. Ушаков – 2-е изд., испр. и доп. – М.: ООО «Медицинское информационное агенство», 2009. – 608 с.
- Физиотерапия и курортология: в 3 т / под ред. В.М. Боголюбова. – М.: Издательство БИНОМ, 2008-2009. Книга I. – 2008. – 408с.
- Фізіотерапія /Панасюк Є.М., Федорів Я.М., Модилевський В.М., Фільчакова З.І. Навч. посібник. – К.: Здоров'я, 1995. – 248 с.

11.ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Сайт бібліотеки: **library.vsmu.edu.ua**
2. Сайт кафедри: <http://www.vnmu.edu.ua/кафедра-медичної> реабілітації та медико-соціальної експертизи

Склав:

доц. С.П.Колісник